Het weer van 14 november 2026

Les 40

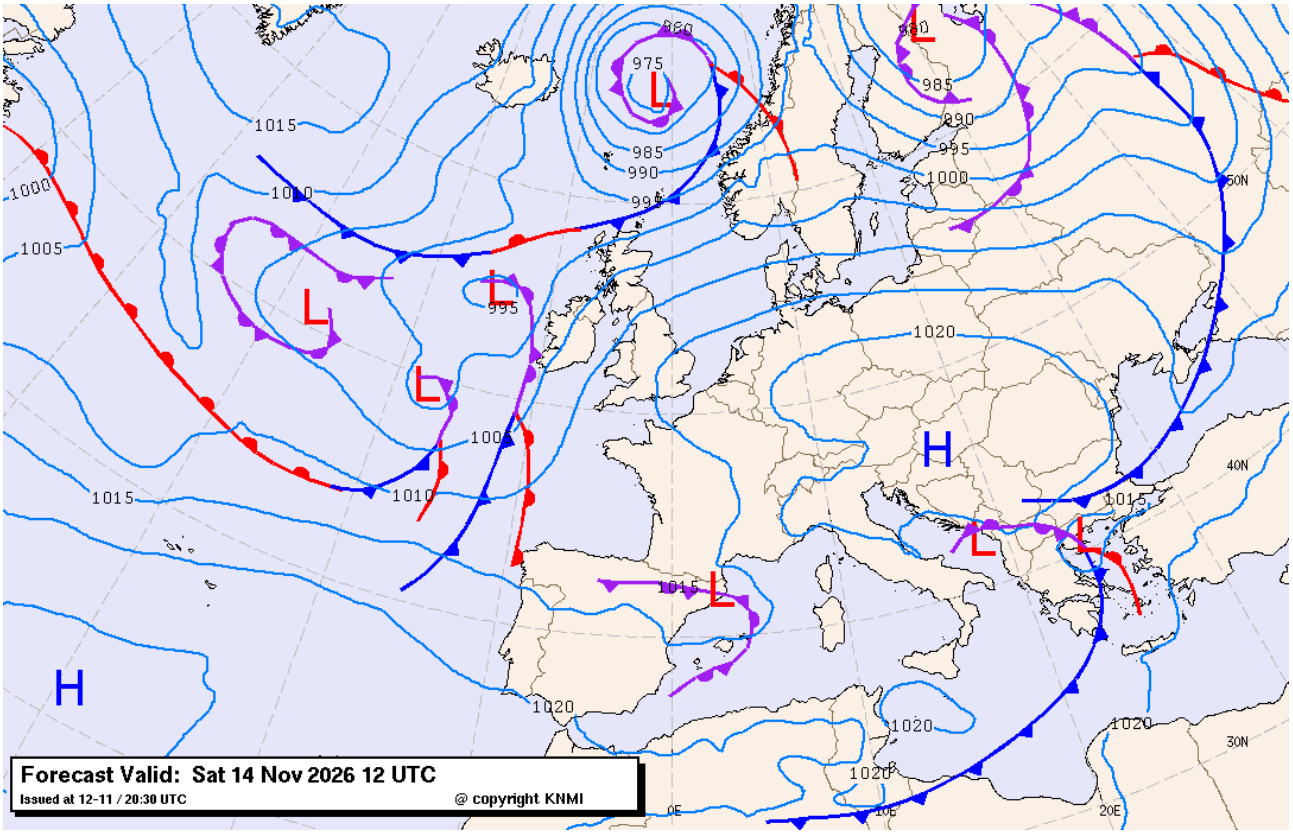

Rustig herfstweer

Analyse van Henk: het **H**oog boven Hongarije bepaalt het weer. Rond deze tijd van het jaar kan zo'n hogedrukgebied zorgen voor nachtvorst. Kraakheldere luchten, overdag zon. De matige wind - 1 á 2 Bft - komt uit het westzuidwesten in onze streken. Geen reden voor groot enthousiasme, we mogen blij zijn als hij rond komt. Nou ja, het is in ieder geval mooi toeristenweer…

Het KNMI vindt er dit van: zonnig en droog bij maximumtemperaturen van ongeveer 9°C. De wind komt uit zuidelijke richtingen en is zwak tot matig, in het Waddengebied staat een matige tot vrij krachtige wind uit het zuidwesten. *(Bron: KNMI).*

Berekening van de kracht van de wind:

Luchtdruk 1017 hPa
Temperatuur 282,15 K (9,0°C)
Windsnelheid 4 m/sec (2 Bft)
Een m^3 lucht weegt 1,25 kg en veroorzaakt een kracht van 1,89 kg/m^2

Berekening volgens methode Schnelle.

Vragen over het huiswerk van jacco

Hoofdstuk 17 geheel lezen

1. Welke zeilvoering vandaag, belast en onbelast?
2. Wat is het technische verschil tussen een standerdmolen en een spinnenkop- of wipmolen?
3. Beschrijf het proces van het pellen van gerst tot gort (Groninger termen).
4. Waarom ligt een pelsteen tussen twee zolders in en niet net zoals een maalsteen op een zolder?
5. Waar vinden we de 'hel' in een standerdmolen en waar vinden we nog meer een 'hel'?
6. Welke molen heeft kantstenen, een wentelas, en heien?
7. Waarvoor wordt een vuister gebruikt?
8. Waarvoor dient de wafel in een oud-Hollands gevlucht?
9. Beschrijf in volgorde de werking van het zelfzwichtingsgevlucht. Welke onderdelen kom je tegen vanaf de staart tot aan het gevlucht?
10. Waarom kan de wind de kleppen openduwen en wat voorkomt dat de kleppen open worden geduwd?
11. Wat komt een graankorrel tegen wanneer deze in de korenmolen in de kaar wordt gedaan? Beschrijf de onderdelen die van de graankorrels meel maken.
12. Waarmee wordt zowel een steenbus als een waterlager van de vijzel van een poldermolen gesmeerd?
13. Wat is een schroefgang op een vijzel?
14. Noem minimaal vijf onderdelen van een houten vijzel.

Antwoorden bij de vragen over het huiswerk

Hoofdstuk 17 geheel lezen

1. Welke zeilvoering vandaag, belast en onbelast?
   Vier vollen onbelast, belast gaat helaas niet.

2. Beschrijf de opbouw van de standerd van een standerdmolen tot aan de kast.
   Teerlingen of stiepen, zonneblokken, kruisplaten, steekbanden met de zetel en standerd met de stormpen.

3. Wat is het technische verschil tussen een standerdmolen en een spinnenkop- of wipmolen?
   Het technische verschil is dat een standerdmolen alle werktuigen in de kast heeft, terwijl een spinnenkop- of wipmolen de werktuigen in de ondertoren of daarbuiten heeft.

4. Beschrijf het proces van het pellen van gerst tot gort (Groninger termen).
   Gaarst gaat via de *koar* in de *veurloop* (*schoef* open), wordt gepeld tussen de zijkant van de *staine* en het blik, en de *dust* (pel en stof) gaat in de *dustgroup*. Na de eerste pelling wordt de *haalfschil* in de schootemmer ingelaten. Vervolgens wordt de *haalfschil* op de tweede pelsteen (*noaloop*) gelegd. Na de tweede pelling gaat de gaarst op *de zeverij* en daarna nog eens over de beide stenen. De zo ontstane *görte* gaat daarna soms door een wanmolen. Soms deed men meer dan twee gangen: dan kan de gort zo glad worden dat het parelgort wordt genoemd.

5. Waarom ligt een pelsteen tussen twee zolders in en niet net zoals een maalsteen op een zolder?
   Pelstenen liggen tussen twee zolders omdat ze gemaakt zijn van Bentheimer zandsteen. Deze stenen kunnen bij hoge toeren uit elkaar spatten. Daarom is de ruimte rondom deze stenen vaak afgeschermd met dikke balken, de slagbalken.

6. Waar vinden we de 'hel' in een standerdmolen en waar vinden we nog meer een 'hel'?
   De 'hel' in een standerdmolen is de ruimte onder de kast waar de zetel gesmeerd kan worden. Een andere 'hel' vind je onder het zaagraam van een zaagmolen, waar al het zaagsel wordt verzameld.

7. Welke molen heeft kantstenen, een wentelas, en heien?
   Een oliemolen heeft een wentelas, heien en kantstenen.

8. Waarvoor wordt een vuister gebruikt?
   Een vuister wordt gebruikt om de geplette oliehoudende zaden op te warmen tot ongeveer 40 graden, zodat ze bij het olieslaan gemakkelijker hun olie loslaten.

9. Waarvoor dient de wafel in een oud-Hollands gevlucht?

   De wafel in een oud-Hollands gevlucht wordt aangebracht op het hekwerk van de binnenroede om te voorkomen dat het hekwerk de kap kan raken. Het is een inspringing van het hekwerk.

10. Beschrijf in volgorde de werking van het zelfzwichtingsgevlucht. Welke onderdelen kom je tegen vanaf de staart tot aan het gevlucht?

    De doorlopende zwichtketting loopt van de losse bazaan over de vaste bazaan en weer terug. De losse bazaan bedient de zwichtboom en die bedient op zijn beurt weer de zwichtstang die door de doorboorde bovenas heen gaat. Aan het andere eind van de zwichtstang zit de spin, die op zijn beurt de kniehefbomen laat bewegen. De kniehefbomen trekken of duwen aan de trekstangen, die op hun beurt de treklat laten bewegen. De treklat is met stangen verbonden met de kleppen.

11. Waarom kan de wind de kleppen openduwen en wat voorkomt dat de kleppen open worden geduwd?

    De wind kan de kleppen openduwen omdat de kleppen op ⅓ van de klep scharnieren, met het grootste deel aan de bovenzijde. Een gewicht aan de zwichtketting voorkomt dat de kleppen te vroeg opengaan. Hoe meer gewicht, hoe langer het duurt voordat de kleppen opengaan.

12. Wat komt een graankorrel tegen wanneer deze in de korenmolen in de kaar wordt gedaan? Beschrijf de onderdelen die van de graankorrels meel maken.

    Kaar, schuif, schuddebak, kropgat en rijn, transportzone, knipzone en uitmaalzone van de steen, het jagertje, de meelkuip, de meelpijp, de meelbak met de scheiplank en daarna de meelzak.

13. Waarmee wordt zowel een steenbus als een waterlager van de vijzel van een poldermolen gesmeerd?

    Zowel de steenbus als het waterlager van een vijzel van een poldermolen worden gesmeerd met behulp van een Staufferpot.

14. Wat is een schroefgang op een vijzel?

    Een schroefgang op een vijzel is een rondgaande vijzelgang van hout of ijzer. Een vijzel heeft meestal 2 of 3 schroefgangen.

15. Noem minimaal vijf onderdelen van een houten vijzel.

    Vijzelbalk, duigen, spijkerband, slagijzer, onderkroon met taats, bovenkroon met tap, vijzelwiel.